

1) Ókori zsidóság (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- a) 2., 3., 5., 8., 9.
b) 2.

2) Céhes ipar (Összesen 4 pont.)

Állítás	Betűjelek		
a) A szabályozás fő célja az volt, hogy korlátozza a céhek által előállítható áruk mennyiségét.	B	D	H
b) A szabályozás fő célja az volt, hogy biztosítsa a céhek által előállított áru minőségét.	C	E	G

(Az egy sorban szereplő betűjelek más sorrendben is elfogadhatók.) (Elemenként 0,5 pont.)

c) Minden mesternek biztosítani akarták a megélhetést. vagy El akarták kerülni a túltermelést. (A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.) (1 pont)

3) Hunyadi János törökellenes harcai (Összesen 4 pont.)

a)

Forrás betűjele	A csata helyszíne (a település neve)	A csata helyszínének a térképvázlaton szereplő sorszáma	A csata évszáma
A)	Várna	4.	1444
B)	Nándorfehérvár	1.	1456

(Helyszínek megnevezése 1-1 pont, sorszám és évszám 0,5-0,5 pont.)

b) 2., 4. (Elemenként 0,5 pont.)

4) Az USA születése (Összesen 4 pont.)

- a) 1. (0,5 pont)
b) népfelség / népszuverenitás (elve) vagy társadalmi szerződés (1 pont)
c) 2. (0,5 pont)
d) Franciaország / Francia Királyság (0,5 pont)
e) D (0,5 pont)
f) Függetlenségi nyilatkozat / Függetlenségi Nyilatkozat (1 pont)

5) Magyarország a 17-18. században (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

- a) A) horvát(ok), B) szerb(ek) (elfogadható még: rác / rácok) C) román(ok) (elfogadható még: oláh / oláhok)
b) 1. C
2. B
3. B
c) 3., 4.

6) A 19. századi politikai eszmék (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) keresztényszocializmus / keresztényszociális (eszme)
b) XIII. Leó (pápa)
c) a magántulajdon felszámolása; a vallás / az egyház elutasítása; az osztályharc (A pontosvesszővel elválasztott válaszok közül bármelyik kettő bármilyen sorrendben elfogadható. A helyes válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók.)

7) Reformkor (Összesen 8 pont.)

- a) B
b) A
c) F
d) E
e) G
f) D (Az a)-f) részfeladatok: elemenként 0,5 pont.)
g) Metternich (1 pont)
h) (önkéntes) örökváltság (1 pont)
i) népképviselői (országgyűlés) (1 pont)

- j) helytartótanács / (magyar királyi) kancellária / (magyar) kamara / udvari haditanács / udvari kancellária / udvari kamara *(Más helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)
- k) nacionalizmus / nemzeti eszme (1 pont)

8) Versailles-i békerendszer (Összesen 4 pont.)

- a) 3. (0,5 pont)
- b) 3. (0,5 pont)
- c) 2. (0,5 pont)
- d) 2. (0,5 pont)
- e) trianoni (béke / békeszerződés / békediktátum) (1 pont)
- f) kisantant (1 pont)

9) Gazdasági világválság Magyarországon (Összesen 4 pont.)

- a) A nagybirtokrendszer túlsúlyát. / A törpebirtokok nagy számát. / A földnélküliek magas arányát. *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)* (1 pont)
- b) földosztás / földreform (1 pont)
- c) 1, 2. (Elemenként 0,5 pont.)
- d) Olaszország / Olasz Királyság (1 pont)

10) A sztálini gazdaságpolitika (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Iparosítás; kollektivizálás (kolhozosítás) / államosítás; elhurcolták egy részüket a Gulagra *(A pontos vesszővel elválasztott válaszok közül bármelyik kettő bármilyen sorrendben elfogadható. A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- b) Tervgazdaság / tervutasításos rendszer / tervgazdálkodás
- c) Osztályharc / proletárdiktatúra / államosítás *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)*

11) A Horthy-korszak társadalma (Összesen 5 pont.)

Személy	Megszólítás sorszáma
a) Klebelsberg Kunó	5.
b) Seifert Géza kőfaragó	8.
c) Szentgyörgyi Albert	6.
d) Bergmann Pál városi főmérnök	7.
e) Habsburg-Lotaringiai József Ágost	3.
f) Horthy Miklós	4.
g) Márton Áron	6.
h) Mangold Ármin cipőkereskedő	8.

(Elemenként 0,5 pont.)

- i) A merev hierarchia / Az elburjánzó külsőségek (pl. megszólítások) miatt. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható, és más helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)

12) A pénzügyi piac (Összesen 3 pont.)

- a) 2.
- b) 2.

(Elemenként 0,5 pont.)

- c) Részvétel a vállalkozás irányításában / a közgyűlésen; részesedés az osztalékban.

(A válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók, és más helyes válasz is elfogadható. A két, pontosvesszővel elválasztott válasz bármely sorrendben elfogadható.) (Elemenként 1 pont.)

13. Keleti kereszténység

(rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a keleti kereszténység sajátosságait mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy a nagy egyházszakadásra 1054-ben került sor, és rögzíti a téma egy térbeli elemét (pl. Konstantinápoly a szellemi központ; a nyugati és a keleti kereszténység elterjedése részben megfelel a Római Birodalom két felének; a Balkánon / Kelet- Európában terjedt a keleti kereszténység).	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. keresztény, ortodox, szerzetes, kolostor.	0-2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti, hogy a keleti kereszténység több önálló egyházból / pátriárkátusból áll, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. csak első az egyenlők között / szellemi vezető a konstantinápolyi pátriárka; kezdettől fogva több pátriárkátus létezett; nyelvi / állami / nemzeti alapon jöttek létre új pátriárkátusok).	0-3
	F2 Rögzíti az ábra lényegét (pl. a keleti kereszténységben minden kolostor közvetlenül a pátriárka alá tartozik; egy szerzetesrend létezik / nincsenek - a nyugatiakhoz hasonlóan szervezett - szerzetesrendek), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a szerzetesi életforma sokkal inkább a világtól elforduló; kisebb az oktatás / betegápolás szerepe; csak a szerzetesekre vonatkozik a nőtlenség fogalma; gyakran a szerzetesek közül kerülnek ki a püspökök).	0-3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy a keleti egyházakban nagy volt az állam befolyása, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a bizánci / keletrómai császár befolyásolta a pátriárkát; kezdetben egybeesett a birodalom és az egyház; a keleti kereszténységet felvevő államok ezért alakítottak önálló pátriárkátusokat / autokefál egyházakat; a legfőbb világi és egyházi hatalom egy személyben való egyesítése a cezaropapizmus).	0-3
	E2 Rögzíti, hogy a keleti kereszténységben az egyházi nyelv a görög / szláv / helyi nyelv, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a görög volt a Római Birodalom keleti felének a nyelve; az Újszövetség görögül íródott; a térítés miatt vezették be az egyházi szláv nyelvet; a nemzeti egyházaknak saját nyelvük van).	0-3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		20
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		10

14. Hátság az első világháborúban

(rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a mindennapi élet viszonyait mutatja be a hátságban az első világháború idején. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy az első világháború 1914-18 között zajlott, és említi a téma egy térbeli elemét (pl. élesen elkülönült a front és a hátság, elsősorban az európai országokat érintették a bemutatott jelenségek, megemlíti a két szövetségi rendszert - antant és központi hatalmak).	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. front, hátság, háború, reálbér / jegyrendszer / munkanélküliség.	0-2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti, hogy a kenyér / az alapvető élelmiszereket jegyre árusították, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az állam így akarta biztosítani az alapvető cikkekkel való ellátást; ennek oka az áruhiány volt; a fejadagok nagyon alacsonyak voltak; kialakult az élelmiszerek feketepiac).	0-3
	F2 Rögzíti a reálbérek visszaesésében megfigyelhető különbségeket (pl. legnagyobb arányban a tisztviselőké; legkisebb arányban a gyári munkásoké), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a háború miatt a legnagyobb szükség az ipari termékekre volt; az állam csökkentette leginkább a béreket; csökkentek a különbségek az életszínvonalban; jelentős volt az infláció).	0-3

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy a férfiak jelentős része katona volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. munkaerőhiány alakult ki; megszűnt a munkanélküliség; tömegesen munkába álltak a nők; jelentősen csökkent a termelés; a családfő kiesésével csökkent az életszínvonal).	0-3
	E2 Rögzít egy további tény a témával kapcsolatban (pl. haditermelésre állították át az üzemeket; megszűnt a külkereskedelem; az állatokat is rekvirálták; hadikölcsön jegyzésére buzdították a lakosságot; cenzúrázták az újságokat; tiltották a sztrájkokat), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az állam beavatkozott a gazdaságba; jelentős áruhiány alakult ki; csökkent a mezőgazdasági termelés; a lakossági megtakarításokat is felélte a háború; korlátozták a szabadságjogokat; politikai radikalizálódás következett be).	0-3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		20
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		10

15. Az Anjou-kor társadalma (hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó bemutatja az Anjou-kor társadalmának jellemzőit. Válaszában kitér a hazai városfejlődésre is. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti I. Lajos törvényeinek dátumát: 1351, és még egy a témához kapcsolódó esemény dátumát (pl. Árpád-ház kihalása: 1301, I. Károly trónra lépése: 1301 / 1308 / 1310, I. Károly halála: 1342, I. Lajos trónra lépése: 1342, I. Lajos halála: 1382).	0-2
	T2 Rögzít egy térbeli elemet (pl. megnevez a korszakban kialakuló szabad királyi városok közül legalább kettőt, az Anjouk székhelye Visegrád volt, I. Lajos itáliai hadjáratai hozzájárultak az 1351-es törvények megszületéséhez).	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat pl. király, báró, köznemes, jobbággy.	0-2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi szakkifejezéseket pl. kapuadó, honorbirtok, familiaritás, szabad királyi város.	0-2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. I. Károlynak meg kellett küzdenie a trónjáért, jellemző volt a bárók hatalmaskodása), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. új főnemesi / bárói csoport felemelésével biztosította a hatalmát; ellenfeleit legyőzte; létrehozta a honorbirtok rendszert, amivel biztosította a bárók hűségét; a köznemességet a familiaritás kötötte a bárókhoz; a köznemesség nem tudta hatékonyan képviselni magát a nemesi vármegyében).	0-3
	F2 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a hospesek kiváltságokat / vámmentességet kaptak), és ezzel kapcsolatban érdemi megállapítást tesz (pl. a hospesek nyugati vándortelepések; felsorol még városi kiváltságokat; az Anjouk alatt több szabad királyi város jött létre; a városiasodás elmaradt Nyugat-Európától; a polgárság jelentős része német származású / külföldi eredetű volt; I. Károly a polgárookra támaszkodott egyes bárókkal / tartományurakkal szemben).	0-3
	F3 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. megerősítette az Aranybullát; a király a bárók, főpapok és a nemesek kérésére cselekedett; a belső békét a király kiváltságok és földek adományozásával biztosította), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a háborúk miatti elégedetlenség vezetett az Aranybulla megerősítéséhez; ez a nemesi jogok megerősítését jelentette; a társadalom elitje honorbirtokokkal / bandériumokkal rendelkezett; az Aranybulla is jogi egyenlőséget kívánt biztosítani a köznemesség és az előkelők között; kezdett kialakulni a rendiség).	0-3
	F4 Rögzíti, hogy a nemesség jogilag egységessé vált, és ezzel kapcsolatban érdemi megállapítást tesz (pl. a bárókra és a köznemességre az Aranybulla kiváltságai egyaránt vonatkoztak; ez eredetileg a melléktartományokban élő nemesség egyenjogúságát jelentette; ezt később a bárók és a köznemesség egyenjogúságaként értelmezték; a familiaritás rendszere miatt a személyi függés megmaradt; a bárók politikai befolyása erősebb maradt).	0-3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti az ősiség törvényét, és ezzel kapcsolatban érdemi megállapítást tesz (pl. az örökölt nemesi birtok elidegeníthetetlené vált; a törvény célja a köznemesi birtokállomány védelme / a királyra háramló birtokok mennyiségének növelése).	0-3
	E2 Rögzít egy tényt a jobbágyság gazdasági egységesülésével kapcsolatban (pl. bevezették a kapuadót / kilencedet), és ezzel kapcsolatban érdemi megállapítást tesz (pl. a kapuadót jobbágytelkenként fizették a királynak; a kilenced egységesíti a földesúrnak járó jobbágyi terheket; az egységes jobbágyság kialakult; a kilenced oka a bárói birtokokra való jobbágyköltözés csökkentése).	0-3
	E3 Rögzíti a városiasodás és a polgárság gyarapodásának tényét, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. felsorolja / jellemzi a várostípusokat; a bányavárosok száma gyarapodott; I. Károly városfejlesztő politikát folytatott; a városiasodás elmaradt Nyugat-Európától; a polgárság jelentős része német származású / külföldi eredetű volt).	0-3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0-3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		36
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		18

16. Az erdélyi magyarság

(hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az erdélyi magyarok helyzetét és a magyar kormányzat Erdéllyel kapcsolatos politikáját mutatja be 1920 és 1940 között. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a trianoni béke (1920. június 4.) és a második bécsi döntés (1940. augusztus 30.) dátumát.	0-2
	T2 Rögzíti a téma egy térbeli elemét (pl. a történeti Erdélyt és a Tiszántúl egy részét csatolták el, a Székelyföld Erdély keleti részén helyezkedik el, Magyarország Észak-Erdélyt és a Székelyföldet kapta vissza a második bécsi döntés következtében).	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. kormány, nemzetiség / kisebbség, külpolitika, üldözés.	0-2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. békediktátum, revízió, Horthy-korszak, második bécsi döntés.	0-2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egy lényeges tényt a táblázat alapján (pl. több mint egymillió / közel másfél millió magyar élt Erdélyben; a magyarok az erdélyi lakosság negyedét tették ki; a magyarok voltak a legjelentősebb nemzeti kisebbség Erdélyben), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az elcsatolt területek közül Erdélyben élt a legtöbb magyar; tömbökben magyarok lakta területeket is elcsatoltak; Erdélyben élt az elcsatolt területek magyarságának nagyjából fele; nem etnikai alapon húzták meg a határokat).	0-3
	F2 Rögzít legalább kettőt a magyarokat ért sérelmek közül a forrás alapján (pl. a katolikus egyház földjeit elvették; a magyar parasztok nem kaptak földet; a magyar gyerekek többsége nem tanulhatott anyanyelvén; gátolták a magyar iskolák működését; üldözték a magyar / katolikus papokat; elbocsátottak magyar munkavállalókat; ellehetetlenítették a magyarok megélhetését), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Románia nem tartotta tiszteletben a kisebbségi jogokat; diszkriminálta az erdélyi magyarokat / a római katolikusokat; leginkább a székelyek voltak római katolikusok; az erdélyi magyarok közül sokan Magyarországra menekültek).	0-3
	F3 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a közvélemény nyomást gyakorolt a kormányra a revízió érdekében; Teleki tartott Erdély visszacsatolásának következményeitől), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Teleki a fegyveres semlegesség híve volt / nem akart belépni a háborúba; Magyarország - revíziós igényei kapcsán - kiszolgáltatott helyzetben volt Németországgal szemben).	0-3
	F4 Rögzíti, hogy a második bécsi döntés után a magyarok tömegesen települtek át Dél-Erdélyből (a románok meg Észak-Erdélyből), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Dél-Erdély román kézen maradt; Erdély mindkét felében előfordultak etnikai tisztogatások / üldözések).	0-3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy Magyarország a trianoni békében elvesztette Erdélyt, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az Osztrák-Magyar Monarchia elvesztette az első világháborút; az antantnak érdekében állt Románia megerősítése; az antant hatalmak már a háború alatt Romániának ígérték Erdélyt; a határokat nem etnikai alapon húzták meg; tömbökben magyarul lakta területeket is elcsatoltak; a háború után az erdélyi magyarok tömegesen menekültek Magyarországra; Erdélyben élt az elcsatolt területek magyarságának nagyjából fele).	0-3
	E2 Rögzíti, hogy a két világháború között a magyar kormányzat fő külpolitikai törekvése a revízió volt, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. diplomáciai úton akarták elérni a trianoni béke felülvizsgálatát; a magyarok kultúrfölényét hangsúlyozták; a Kárpát-medence történelmi / földrajzi egységével érveltek; az 1930-as években ez a Németországnak való elköteleződést vont maga után).	0-3
	E3 Rögzíti, hogy a második bécsi döntéssel visszacsatolták Erdély egy részét, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Románia is Németország szövetségese volt; ez a német támogatásért való versengésre ösztönözte Magyarországot és Romániát; egyik ország sem volt elégedett a döntéssel; Magyarország csatlakozott a háromhatalmi egyezményhez; a visszacsatolt területek lakosságának nagyjából fele volt magyar).	0-3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0-3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		36
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		18

17. Magyar-török küzdelmek

(komplex - korszakokon átívelő)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a magyar-török konfliktust mutatja be a megadott szempontok szerint. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a nándorfehérvári diadal, a mohácsi csata, Buda elfoglalásának évszámait (1456, 1526, 1541) és egy Mátyás uralkodásához köthető, a témához kapcsolódó dátumot.	0-2
	T2 Rögzíti a téma legalább két térbeli elemét (pl. Nándorfehérvár a végvári vonal kulcsa, a déli végvári vonal elhelyezkedése, az oszmán hadsereg akciórádiusza, a Jagellók / a Habsburgok országai, Szapolyai erdélyi vajdasága, a mohácsi terepviszonyok, a három részre szakadt ország).	0-2
	T3 A téma kifejtése során ügyel a kronologikus szerkesztésre.	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. király, szultán, ostrom, hadjárat.	0-2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. végvár, országgyűlés, fekete sereg, hadiadó.	0-2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti Mátyás levelének egy lényegi elemét (pl. nem ütközött meg a török fősereggel, Boszniában mindketten terjeszkedtek, visszavette Jajcát), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Mátyás ezzel kiegészítette a végvári rendszert, a balkáni ütközőállamok megszűntek / felosztották őket, Mátyás a hadjáratot propagandacélokra is felhasználta).	0-3
	F2 Rögzíti II. Ulászló koronázási feltételeinek lényegét (a hadiadó megszüntetése), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel az uralkodói jövedelmek jelentősen csökkentek, emiatt feloszlatták a fekete sereget / az ország védelme a bandériumokra / magánhadseregekre hárult, emiatt a végvári vonal leépült, szűkült az ország külpolitikai mozgásteret).	0-3
	F3 Rögzíti a térkép alapján, hogy az oszmán haderő - az 1510-20- as években - elfoglalta a magyar végvárat / 1521-ben Nándorfehérvárt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez a végvári vonal hanyatlásának eredménye, ezzel megnyílt az út az ország belsejébe, a Jagellók képtelenek voltak megvédeni Magyarországot).	0-3
	F4 Rögzíti a kép alapján, hogy Szulejmán koronát ad át Szapolyainak, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Szulejmán vazallusának tekintette Szapolyait; Szapolyai török támogatással uralkodott; Ferdinánd legyőzte Szapolyait, aki a törökhöz fordult; a kettős királyválasztás következtében az ország két - lassan elkülönülő - részre szakadt).	0-3
	F5 Rögzíti a váradi egyezmény lényegét (pl. a Habsburgok uralma alatti későbbi országegyesítésben állapodtak meg), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. erőegyensúly alakult ki Ferdinánd és János között, a török sikertelenül próbálta elfoglalni Bécset, a két király küzdelme lehetőséget teremtett újabb török hadjáratokra, az egyezményt később János / hívei megszegték).	0-3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaköz pontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy Hunyadi János megvédte Nándorfehérvárt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel elhárult a török hódítás közvetlen veszélye, több évtizedig nem érte ilyen támadás Magyarországot).	0-3
	E2 Rögzíti, hogy Mátyás alapvetően védekező politikát / békepolitikát folytatott a török irányában, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. megerősítette a - Zsigmond idején épülni kezdett - végvári vonalat; az ütközőállamok megszűnésével kettős védelmi vonal épült; ez összefüggött Mátyás nyugati hódító törekvéseivel; Mátyás modern zsoldos haderőt / a fekete sereget tartott fenn; a török elleni sikerek uralkodói hatalmának legitimálását is szolgálták / apja politikájának folytatójának tüntették fel; a korszakban a török nem próbálkozott jelentős támadással).	0-3
	E3 Rögzíti, hogy Mohácsnál a magyar sereg megsemmisítő vereséget szenvedett, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a király halálával az ország vezető nélkül maradt, az oszmán hadsereg létszám- / technikai fölényben volt, a török sereg	0-3

	fosztogatás után kivonult, Szapolyai serege érintetlen maradt, Magyarország nem kapott külső segítséget).	
	E4 Rögzíti, hogy Buda elfoglalásával létrejött a Hódoltság / az ország három részre szakadt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. János halálával Ferdinánd egyesíteni akarta az országot, János Zsigmond országrészéből alakult ki az Erdélyi Fejedelemség, létrejött a budai vilajet).	0-3
	E5 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0-3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		44
A FELADATBAN ELÉRHETŐ VIZSGAPONT		22

18. Széchenyi és Kossuth reformprogramja

(komplex - összehasonlító)

Szemponatok	Műveletek tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Széchenyi és Kossuth reformprogramját hasonlítja össze a megadott szempontok szerint. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzít egy Széchenyivel kapcsolatos dátumot (pl. az MTA alapítása: 1825, a Hitel megjelenése: 1830, a Stádium megjelenése: 1833, a Kelet népe megírása: 1841)	0-2
	T2 Rögzít egy Kossuthal kapcsolatos dátumot (pl. az Országgyűlési Tudósítások szerkesztése: 1832-36-os országgyűlésen, Kossuthot bebörtönözték: 1837, a Pesti Hírlap szerkesztője volt 1841-től, a „Felelet” megírása: 1841; a Védegyelt igazgatója volt 1844-től, az Ellenzéki Kör alapítása: 1847).	0-2
	T3 Rögzít Széchenyivel kapcsolatban legalább egy térbeli elemet (pl. Bécsben született, nyugat-magyarországi családból származott, a Széchenyi család kastélya Nagycenken volt, beutazta Európát, angliai utazásai nagy hatással voltak rá).	0-2
	T4 Rögzít Kossuthal kapcsolatban legalább egy térbeli elemet (pl. Kelet-Magyarországon / Monokon született, eleinte Zemplén megyében politizált, 1847-ben Pest megye követeként jutott be az országgyűlésbe).	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. reform, reformkor, polgári átalakulás, feudalizmus).	0-2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. liberális nemesség, érdekegyesítés, védővám, örökváltás).	0-2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít a szöveg alapján Széchenyi jobbágykérdésről vallott elképzeléseiből egy lényeges tény (pl. a jobbágyok robotmunkáját nem tartotta hatékonynak; a bérmunkát tartotta hatékonynak), rögzít a szöveg alapján Kossuth jobbágykérdésről vallott elképzeléseiből egy lényeges tény (pl. a jobbágyok jogi egyenlőségét követelte; a polgárjog / alkotmány kiterjesztését követelte), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. Széchenyi gazdasági, míg Kossuth politikai irányból közelítette meg a jobbágykérdést; mindketten az úrbéri viszonyok eltörlését / a jobbágyok felszabadítását látták megoldásnak).	0-4
	F2 Rögzít a szöveg alapján Széchenyi a vámokról megfogalmazott gondolataiból egy lényeges tény (pl. a vámokra a nemesek sokszor kifogásként hivatkoznak; fölveti az adófizetésért cserébe a vámok eltörlését), valamint rögzít a szöveg alapján Kossuth vámokról megfogalmazott gondolataiból egy lényeges tény (pl. az osztrák ipar versenytől Magyarországot vámoknak kell védenie; a vámok eltörlése esetén ipartámogatási pótlékokat kell kikényszeríteni), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. Széchenyi a szabad verseny, míg Kossuth a protekcionizmus híve volt; Széchenyi úgy látta, hogy a vámok elkényelmesítik a gazdaságot, míg Kossuth szerint megvédik).	0-4
	F3 Rögzít a szöveg alapján Széchenyinek a nemzetiségi kérdés kapcsán megfogalmazott gondolataiból egy lényeges tény (pl. a magyarosítást / nemzetiségek beolvasztását nehéz feladatnak tartotta; a magyarosító / asszimiláló intézkedéseket nem tartotta hatékonynak), rögzít a szöveg alapján Kossuthnak a nemzetiségi kérdés kapcsán megfogalmazott gondolataiból egy lényeges tény (pl. nem vitatta a nemzetiségek szabad nyelvhasználathoz való jogát; a politikai életben / államnelyvként csak a magyart tartotta elfogadhatónak), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. a nemzetiségi kérdésben Széchenyi mérsékeltbb álláspontot képviselt, mint Kossuth; a magyar többség Széchenyivel szemben Kossuthal értett egyet; Széchenyi további gazdasági-kulturális intézkedéseket látott szükségszerűnek, míg Kossuth az általános jogkiterjesztést elegendőnek vélte a nemzetiségek megnyeréséhez).	0-4
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzít Széchenyi származásával kapcsolatban egy lényeges tény (pl. nyugat-dunántúli / katolikus / udvarhű környezet; Bécsben született; a korabeli arisztokrácia megszokott körülményei között nevelkedett), rögzít Kossuth származásával kapcsolatban egy lényeges tény (pl. protestáns családban született; birtoktalan köznemesi családból származott; a korabeli megszokott köznemesi vármegyei világban nevelkedett), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. származásuk / neveltetésük jelentős mértékben meghatározta eltérő politikai felfogásukat; Széchenyi az udvarhű, míg Kossuth a rendi ellenálló gondolkodást ismerte meg).	0-4

	<p>E2 Rögzíti, hogy Széchenyi a reformok ideális társadalmi bázisának az arisztokráciát tekintette, továbbá rögzíti, hogy Kossuth a reformokat a vármegyei köz- / birtokos nemességre támaszkodva kívánta megvalósítani, és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. Széchenyi inkább a műveltséget, míg Kossuth a társadalmi erő tömegét tekintette fontosnak; Széchenyi a köznemesi tömeg rendi jogvédelmét elavultnak tekintette, míg Kossuth lényeges eszközként használta; az arisztokrácia nem állt Széchenyi javaslatai mellé, míg a nemesség jelentős része támogatta Kossuthot; származásuk jelentős mértékben meghatározta politikai felfogásukat).</p>	<p>0-4</p>
	<p>E3 Rögzíti, hogy Széchenyi az udvarral együttműködve / az udvart meggyőzve kívánta a reformokat elérni, rögzíti, hogy Kossuth az udvarral való konfrontációt is vállalva / akár az udvar ellenében is ki akarta kényszeríteni a reformokat, és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. Széchenyi fenyegetőbb erőnek látta a bécsi udvart, mint Kossuth; Széchenyi helytelenül mérte föl az udvar reformhajlandóságát, míg Kossuth ezt reálisan látta; Kossuth meg volt róla győződve, hogy Metternich nem enged reformokat, míg Széchenyi meggyőzhetőnek vélte; a birodalom fenntartásának szükségességét mindketten elismerték; Magyarország teljes függetlensége egyikük programjában sem szerepelt; Magyarország önállóbbá tétele mindkettőjük programjában szerepelt).</p>	<p>0-4</p>
	<p>E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	<p>0-4</p>
<p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i></p>		
<p>A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM</p>		<p>44</p>
<p>ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM</p>		<p>22</p>